

ילקוט מעם לועז

והוא

אוצר האגדה הפירושים וההלכה
על תורה נביאים וכתובים

חיברו בלשון לאדינו החכם השלם והחסיד
רבי יעקב כולי זצ"ל
המגיה והמסדר של המשנה למלך

הוצתק זו הפעם הראשונה ללשון הקודש
צ"י
שמואל ברחמי ירושלמי

הוצאת „אור חדש“ שע"י מוסד יד עזרה

שכאין כהנהרגו ידע האדם שהוא חייב לתווך בהשוכה ויגדל מפרתו ואל יחשוב
 שאם עישה עבודה בסתר שאין המעשים האים איתו יגדל מענישו ואל הקב"ה
 ואלו י' א' הא על אמה ב' על אם אמה ג' על אם אמה ד' על אם אמה
 ה' הא על אמה ו' על בת בתו ז' על בת בתו ח' על בת אשתו ט' על בת בתו
 י' על בת בתו י"א על אחותו י"ב על אחותו שהיא בת אשת אביו י"ג על אחות
 אביו י"ד על אחות אביו י"ה הא על אחת אשתו י"ו על אביו י"ז הא על אביו
 י"ח יבנים אלו מילה איסור מטעם זכר יש עיניו כרת לחתו י"ח על כלתו אשת בנו
 י"ט על אשת אחיו כ' על אשת אביו כאן על אשתו וזה לפני ששפלה כדון וכיש עם
 אחרתו כ"ב מטעם זכרה כ"ג עם אשת אביו שהיא אמו הנורגתו כ"ד עם אשת אחיו
 (מאביו) כ"ה כהנה כ"ו אשה שהיא אמה עליה כ"ז עובד ע"ה כ"ח הנותן
 מוצעו למולתו כ"ט בעל אביו ל' בעל וקנינו במעשה לאו הסתכל את השבת טעיה
 אמה המלאכה ידבאנו בפרשת (תרו ל"ב) טעיה מלאכה ביום שפוח ל"ג שאכל
 ושתה ביום ל"ד האוכל בנות ל"ה האוכל חמץ בפסח ל"ו האוכל חלב ל"ז האוכל
 דב' ל"ח האוכל פגולה חינוי קרבן כסול ל"ט השוחט קדשים חוץ לעזרתו כ"ו המעלה
 קרבן חוץ לעזרתו מאן המפסח את שמו המטהה מכ' המטעם את הקטורת ל"ג
 המעלה השוחט חוץ לעזרתו מ"ד חסד בשמן המשחה

כאן יכל חיובי כרת אם חתה בתוכה ולוקה מתכסה לו עינו ונגיזול מפרתו
 ואם ילכו על עבודה של כרת ואחרי דוד יעשה עבודה זו ילכה למשל שאכל חמץ
 בפסח יענישו כרת יעשה כן כי מעשים ילכה אם חתה ואכל חמץ בפסח זה אין
 נתיבים לו מלכות אלא הכנסים איתו לנסות שהוא מקוב עני שעובד עם על
 הללו שמים המרים היה כקומת האים לא אהרן וניתנים לו לחם יבש ומים
 ממיניהם על שבעה נעשים צרום ידלה ואחרי נתיבים לו יענידים עני שובקע
 כרסו

ביתו ביום שמים

ויים עיד עבודה שעונתם חתה ביום שמים (כ"ב) ד"ל שמת באיתו עון
 אע"פ שאין לו שום עין אחר (כ"ג) וכן מהקדמים ימיו ידומה לפרתו וההבדל
 בנתיבים שמו שמים כרת הוא ופניו מיום שיהא בעונתם וימיו שמים רק הוא מת
 ולא ביום לכן כרת חתמה ממותה ביום שמים

ש"י יע"ה עבודת החיובים מיתה ביום שמים: א) זה שאכל תרומה גדולה
 בין שפוחה בין סאא: ב) זה שאכל תרומה מעטת ואל שפועה ראשון שפוח
 הלוי ויא בפרש"י ב' [חלף א'ן] מ' יע"הו לבתן ג' ישראל שאכל בכורים אחריו
 שפוחה בירושלמים ד' ישראל שאכל חלה ה' שאכל טבל חינוי פירות והבואה
 לפני שהפוחה תרומה ו' האוכל מעיפה שלא תרומה חלתה ז' כהן טמא שאכל
 תרומה טהורה ח' ישראל ששימש בבית הקדש ט' כהן טמא ששימש במקדש
 י' יתרה שרתו י"ו עובד במקדש י"א מבי' י"ב שעבד עבודה במקדש חינוי שרתה
 טמא אע"פ ששפלה אבל עדיין לא תערים ימיהו י"ב מחוסר כפזרים ששימש
 במקדש י"ג שרתה טמא שלא דן לו כשפולתו [הערבם ששין] אלא חייב להביא קרבן

כל זמן שלא הביא הקרבן אסור לו לעבוד במקדש ואם עבד חייב (מיתה) ג' שעבד
 עבודה כשהיו פרוץ האש יד' שעבד עבודה כשהגדו מקורעים או מקורפים ט"ו כהן
 שפוח לקדוש הקדשים שלא בשעת עבודתו ט"ו כהן יוצא מביהמ"ק בשעת עבודה
 י"ג לוי שעבד עבודה שהוא מיוחדת לכהנים י"ח כהן שעבד עבודה בלוי בגדו
 כהונה שכהן גדול עובד בשמנה בגדים י"חן חדושו בדי בגדיו ואם עובדים
 כשפוח אחד חסר חיובים מיתה ביום שמים וכל אלו לוקים כפי שזקוקים חייבי כרת
חרם או נדוי ושמות: נדוי (כ"ה) ר"ה שהא מוכרל כן הקהל ואין נהו פחות
 משלושים יום ואם לא חת בהשוכה מענישים אותו ומנדים איתו לעוד שלשים
 יום ואם עובד במדנו ממתינים עוד שלשים יום ומחייבים אותו ואפילו אם יש
 חשש שיצא לחרבות רעה לא איכפת לנו בכך שמכין שישע הוא אין רוצים
 אותו בקהל ישראל

והרם יותר המור מגדו שנהדו הוא רק הפרשה כן הקהל וחרם הוא גם
 קללה ושמא המורה משנהגו ושמא חינוי שם מיתה שמים ומות ואסור לעמוד
 בתוך ה' אמותיו ולא עישים עמי זמין ולא מערבים איתו למנוק אסור לו לספר
 האשו ולא לחשוך ולא לחבוש מעילים או כנדלים שדיוי כאבל ואסור לזכור
 לבימה בין שביחו אע"פ שהוא גדול נחשב כקדו ד' אצות ילדי (ט"ו) ואסור לזנך
 עמי בדרך ולא כספניה ולא לעסוק עמי במשא ומתן ולא לדבר עמי אפילו ע"י
 מכתב וט"ו יאם מצאו בית דין צורך בכך הרי אפילו אם נזילו לו כן אין מלום
 אותו ולא קיבצים אחד כפני מותו שמת ולא מקבלים כונו להלכות תורה ויא
 נתינים לאשתו לביא לבית הכנסת לראות ספר תורה ולעשים מהחיים גם את זה
 שיושב בדי אמונתו או שאוכל ושותה עמי ואם הוא מזליל בחרם ואינו שוכר
 תרומה אין עישים לו חתה אלא אם יתה כאיום חומים שנהג כהן וזליל בחרם
 ישמחה הכל שאמרנו ואם מת לפני שחתה לו נהדוי שיהיה בידו שלחם והוא
 נהו אביו על ארצו להודיע שבין שמה מנהגו חייב קדולה ואין סובחו קורעים
 עליו ולא מספדים אותו ולא חולצין עליו מעליום שנסרא מאבד עצמי לדעת
 שלא ישב לב לנדוי ולא בא לבית דין לבקש שיסלחו לו חתו זה כאילו חרג עצמו
 בנדום כפי שבארנו בפרשת נה פ"ג

על ה' דברים מנדים

הדעו (מ"ח) שיש שלשים דברים שאם עישה אדם אחד מהם הוא חייב נדוי
 שכן מטעמה
הגבר הראשון: מה שבארנו באירך בפרשת יתרו על הכהן לא השא את
 שם ה' אלוקי ישראל שהסברנו חומר העבודה של שבעים שיהא וכן כל
 המוטע מפי הבורה שנטבע בשם ה' השקה או לשיא או ששכר כרתה למלתה
 הוא חייב לנדונו אם עשה כן במידה ואם לא ניהתה הוא עצמו הוא מנדוי שמיין
 שהוא שותק סימן שלא איכפת לו כבוד שמים שעוקר יראת שמים שלא להזכיר
 שם שמים ל"א צורך וכל שכן שלא לישבע בו
הדבר השני: שבויה את המטע של בית דין אע"פ שלא חובה עמי הדברים
 קשים כל כך בין שהוא זלזל בכבוד בית דין

שטאין פנהרריק ידע האדם שהוא חייב להחזיר בחשובה וינצל מכתו. ואלו יהיו
 שאם עושה עבודה בסתר שאין המעשיים רואים אותו ינצל מענישו של המלכות
 ואלו הן א) הבא על אמו ב) על אם אשתו ג) על אם אמו ד) על אם אביו
 ה) הבא על בתו ו) על בת בתו ז) על בת בנו ח) על בת אשתו ט) על בת בת
 י) על בת בנו יא) על אחותו יב) על אחותו שהוא בת אשת אביו יג) על אחות
 אביו יד) על אחות אביו טו) הבא על אחות אשתו טז) על אביו ז) הבא על אביו
 זט) ובשנים אלו מלבד איסור משכב זכר יש עונש כרת לחוד יח) על בלתי אשת בנו
 יט) על אשת אחיו כ) על אשת איש כא) על אשתו נדה לפני שמעלה כדן וכיוצא עם
 אחרת. כב) משכב זכור. כג) עם אשת אביו שהוא אמו המזוגת. כד) עם אשת אחיו
 מאביו. כה) בהמה. כו) אשה שהביאה בהמה עליה. כז) עובד ע"ז. כח) הונחן
 מזרעו למזבח. כט) בעל אביו. ל) בעל והעניו במעשהו. לא) המלל את השבת עשה
 אתה המלאכות שהבאנו בפרשת יתרו לב) טעשה מלאכה ביום שפורו. לג) יאכל
 משה ביוצו. לד) האוכל נותר. לה) האוכל חמץ בפסח. לו) האוכל חלב. לז) האוכל
 דם. לח) האוכל פוגעו היינו קרבן מסור. לט) השוחט קרשים חוץ לעזרתו. מ) העלה
 קרבן חוץ לעזרתו. מא) המטטט את יטון המטחתו. מב) המטטט את הקטורת. מג)
 הטעלה קטורת חוץ לעזרתו. מד) הטך בטמן המשחה.

זכרם יתר המיר מנדווי שהנדווי הוא רק הפרשה מן הקהל וזכרם היא גם
 קללה ושמרתא המורה משינתם. ושמרתא היינו טס מחתה שבות ימיה. ואסור לעמוד
 בתוך די אמונה ולא עושים עמו זמון ולא מצרפים אותו לזמון אסור לו לספר
 ראשו ולא להחזיקו ולא להביט מעלים או כדלויס. שדווי באבלי ואסור ליכנס
 לביתו בין שבויה אצלו שהוא גדול נחשב כתיך די אמות שלו. ימ) ואסור ליתך
 עמו בדרך ולא בספינה ולא לעסוק עמו במשא ומתן ולא לדבר עמו אפילו ע"י
 שבתו. יז) ואם מצא בית דין צירך בכף הכו אפילו אם ידע לו כי אין מלים
 אותו ולא קיבצים אהר מבני ביתו שמתו ולא מקבלים בניו להלפיד הורה. יח) וא
 נותנים לאשתו לבוא לבית המנחה לראות ספר תורה ופעמים מהרשים גם את זה
 שיושב בדי אמותיו או שאוכל ושוחה עמו. ואם הוא מולול בדרם ואינו שומר
 הדינים אין עושים לו חסד אלא אם יתג כאיתם חרשים שיהג בהם והולל בדרם
 וישמור הכל שאמרנו. ואם מת לפני שהתירו לו הנדווי שיהיה ביד שולחם והוא
 נותן אבן על ארצו להודיע שכוון שמת בנדווי חיים כעולה. יאי) קובצו קרענים.
 עליו ולא מביאים אותו. ולא חילצו עליו מעלים. ישמרתא מאבד עצמו לדעת.
 שלא שם לב לנדווי ולא בא לבית דין לבקש שישלחו לו חרי זה כאלו הרג עצמו
 בדרם. כפי שבארנו בפרשת נח פ"ג.

חרם אי נדווי ושמרתא : נדווי (מה) ר"ח שהוא מוסדל מן הקהל. ואין נדווי פחות
 משלושים יום. ואם לא חזר בתשובה מענישים אותו ומגדים אותו לעד שלשים
 יום. ואם עומד במדרגו ממתינים עוד שלשים יום ומתרימים אותו ואפילו אם יש
 חשש שיצא לתשובה רעה לא איכפת לנו בכך. שמכיון שרשע הוא אין רוצים
 אותו בקהל ישראל.

זכרם יתר המיר מנדווי שהנדווי הוא רק הפרשה מן הקהל וזכרם היא גם
 קללה ושמרתא המורה משינתם. ושמרתא היינו טס מחתה שבות ימיה. ואסור לעמוד
 בתוך די אמונה ולא עושים עמו זמון ולא מצרפים אותו לזמון אסור לו לספר
 ראשו ולא להחזיקו ולא להביט מעלים או כדלויס. שדווי באבלי ואסור ליכנס
 לביתו בין שבויה אצלו שהוא גדול נחשב כתיך די אמות שלו. ימ) ואסור ליתך
 עמו בדרך ולא בספינה ולא לעסוק עמו במשא ומתן ולא לדבר עמו אפילו ע"י
 שבתו. יז) ואם מצא בית דין צירך בכף הכו אפילו אם ידע לו כי אין מלים
 אותו ולא קיבצים אהר מבני ביתו שמתו ולא מקבלים בניו להלפיד הורה. יח) וא
 נותנים לאשתו לבוא לבית המנחה לראות ספר תורה ופעמים מהרשים גם את זה
 שיושב בדי אמותיו או שאוכל ושוחה עמו. ואם הוא מולול בדרם ואינו שומר
 הדינים אין עושים לו חסד אלא אם יתג כאיתם חרשים שיהג בהם והולל בדרם
 וישמור הכל שאמרנו. ואם מת לפני שהתירו לו הנדווי שיהיה ביד שולחם והוא
 נותן אבן על ארצו להודיע שכוון שמת בנדווי חיים כעולה. יאי) קובצו קרענים.
 עליו ולא מביאים אותו. ולא חילצו עליו מעלים. ישמרתא מאבד עצמו לדעת.
 שלא שם לב לנדווי ולא בא לבית דין לבקש שישלחו לו חרי זה כאלו הרג עצמו
 בדרם. כפי שבארנו בפרשת נח פ"ג.

על לי דברים מגדים

ודעו (מה) שיש שלשים דברים שאם עושה אדם אחד מהם הוא חייב נדווי
 שכן משפטי.

החברה הראשונה: מה שבארנו באיך בפרשת יתרו על הספיק לא תטו את
 שם לי אלוהים לטווא. שהסברנו חומר העבודה של שבועות יוא ושנה. ובכך כל
 המנוע מפי תבורו שנובע בשם ה' לשקר. או לשיא או שמתוך כוונה להטיל
 היא חייב לנדווי אם עשה כן במידה. ואם לא נדחה הוא עצמו הוא בנדווי. שכוון
 שהוא שיתק סימן שלא איכפת לו כבוד שמים. שיעוקר יראת שמים שלא להוכיח
 שם שמים ללא צורך. וכל שכן שלא לישבע בו.

הדבר השני: שבויה את השמש של בית דין. אצ"פ שלא יזכר עמי הדרם
 קשים כל כך. כיון שהוא וילול בכבוד בית דין.

(מא) וכל חייב כרת אם חזר בתשובה ולוקח מתכפר לו עינו וניציל מכתו.
 ואם לקח על עבודה של כרה ואחרי חזר ועשה עבודה זו נלקח למשל. שאכל חמץ
 בפסח שענישו כרת. ועשה כן כי פעמים נלקח. אם חזר ואכל חמץ בפסח זה אין
 נותנים לו מלקות אלא מנישים אותו לנפשו שהוא מקום צד שעושה שם על
 גלגלו שרוב המקום היה כוונת האים ולא יתרה. ונותנים לו לחם יום ימים
 המשיחה עד שיעניו עשירי צדום יתלה ואח"כ נותנים לו לעיניהם עד שובע
 כרסו.

מיתה בידו שמים

ויש עוד עבירות שעונשם מיתה בידו שמים (מב) ד"ל שמת באיני עין
 אצ"פ שאין לו שום עין אחר. (ג) וכן מתקצרים ימיו ודומה למרת. והחבול
 ביניהם. שמי שחייב כרת הוא יכוון מרים שלא בעונתם. ובידו שמים רק הוא מה
 ולא בניו. לכן מרת חמורה ממות בידו שמים.

(מד) ועל ר"ח עבירות חייבים מיתה בידו שמים: א) זר שאכל תרומה נזילה
 בין שהורה בין טמאה. ב) זר שאכל תרומה מעשר. וכל שבמערך ראשון שנטל
 הלוי הוא מפרוש בי [הלך א'] מיו ונתנו לכהן. ג) ישראל שאכל במזרים אחר
 שנוספו לירושלום. ד) ישראל שאכל הלל. ה) שאכל סבל. היינו פירות יחבאה
 לפני שהוכרסה תרומה. ו) האוכל מעיסה שלא הורמה חלתה. ז) כהן טמא שאכל
 תרומה טהורה. ח) ישראל ששימש בבית המקדש. ט) כהן טמא ששימש במקדש.
 י) שהיה שבתו יין ועבד במקדש. יא) מבל יום שעבד עבודה במקדש. היינו שחיה
 טמא. אצ"פ שטבל אבל עדיין לא העריב שמשו. יב) מחזר כפודים ששימש
 במקדש. וכל שהיה טמא שלא די לו בטבילה. [הערב שטין]. אלא חייב להביא קרבן.